

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/61/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5117211150
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5117211150.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a členiek senátu JUDr. Táne Rapčanovej a Mgr. Anny Mihálikovej, v spore žalobkyne: G. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. X, XXX XX N. W., zastúpená splnomocnenou zástupkyňou JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátkou a členkou združenia Advokátska kancelária BEDNÁŘOVÁ & HODOŇOVÁ, so sídlom J. Q. XX, XXX XX M., proti žalovanému: H. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX N. S. XXX, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Chlapík s.r.o., so sídlom Sládkovičova 13, 010 01 Žilina, IČO: 47 232 072, o vrátenie daru, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 6C/22/2017-142 zo dňa 29. júna 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Žalovaný **m á** voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala od žalovaného vydania pozemkov nachádzajúcich sa v kat. území X., evidovaných v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXX, vedenom Okresným úradom Žilina, katastrálnym odborom, ako parcela KN-C č. 606/7 - záhrady o výmere 133 m², parcela KN-C č. 606/8 - orná pôda o výmere 119 m² a parcela KN-C č. 606/9 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 16 m² (veta prvá výroku) a zároveň žalovanému priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (veta druhá výroku).

2. Žalobkyňa vyvodzovala vznik žalovanej povinnosti žalovaného z právnych skutočností, že ako vlastníčka sporných pozemkov (darkyňa) tieto darovala žalovanému (obdarovanému) na základe medzi nimi uzatvorenej darovacej zmluvy zo dňa 26.05.1998 a následne obdarovaného listom zo dňa 15.02.2016 v zmysle § 630 OZ požiadala o vrátenie daru z dôvodov, že viac ako pol roka nereagoval na jej doporučený list zo dňa 08.09.2015, nezaplatil avizovanú daň z pozemkov, nebol ochotný sa spolupodieľať na finančnej podpore jej liečebných nákladov a nezaujímal sa o ňu a jej zdravotný stav, dokonca ani počas vianočných sviatkov. Žalovaný jej žiadosti nevyhovel a v konaní sa bránil tým, že nedošlo k naplneniu hypotézy právnej normy v ust. § 630 OZ, a teda vzniku práva žalobkyne domáhať sa voči nemu vrátenia daru, nakoľko jeho správanie nie je hrubým porušením dobrých mravov.

3. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd vykonal dokazovanie so zameraním na otázku, či sa žalovaný dopustil konania (správania), ktoré žalobkyňa vo výzve na vrátenie daru z 15.02.2016 označila vo vzťahu k nej ako správanie hrubo porušujúce dobré mravy a v prípade, že sa takéhoto správania dopustil, či je možné takéto správanie samo o sebe, alebo vo vzájomnej spojitosti a intenzite, považovať za správanie hrubo porušujúce dobré mravy voči darkyni.

4. Pokiaľ ide o nezaplatenie dane z darovaných pozemkov, žalovaný v spore nepoprel, že zo strany žalobkyne došlo za obdobie pred dňom 08.09.2015 k úhrade dane z nehnuteľností za sporné pozemky (list žalobkyne z 08.09.2015, ktorým vyčíslila celkové náklady za uplynulé roky v sume 29,35 eur, v konaní preukázaných vo výške 11,05 eur), neplnenie daňovej povinnosti však samo o sebe vo vzťahu k žalobkyni nemohlo naplniť znaky správania akokoľvek porušujúce dobré mravy. Túto skutočnosť nepovažoval za správanie v rozpore s dobrými mravmi aj s prihliadnutím na okolnosť, že žalovaný sporné pozemky dlhodobo neužíval ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania. Na jednom zo sporných pozemkov (KN-C č. 606/10) sa nachádza stavba rodinného domu súp. č. XXX, ktorý nesporne žalobkyňa ako vlastníčka v priebehu sporu previedla na svojho syna T. U. a napokon tieto sporné pozemky užívala žalobkyňa s manželom a ich synom T..

5. Žalobkyňa nesporne požiadala žalovaného označeným listom o finančnú podporu v sume 40 eur mesačne s odôvodnením, že jej odchodom na dôchodok sa jej finančná situácia výrazne zhoršila, jej zdravotný stav si vyžaduje zvýšené náklady na lieky. Súd zdôraznil, že len neposkytnutie potrebnej pomoci, t. j. pomoci, na ktorú je darca odkázaný, možno považovať za kvalifikované konanie v rozpore s dobrými mravmi. V tomto kontexte vzhľadom na príbuzenský vzťah strán sporu poukázal na vyživovaciu povinnosť v zmysle Zákona o rodine a konštatoval, že v konaní žalobkyňa nepreukázala, že by na jej strane vznikla potreba, aby jej žalovaný prispieval na výživu. Nepreukázala, že pri zohľadnení vzájomnej vyživovacej povinnosti medzi manželmi, ktorá predchádza vyživovacej povinnosti dieťaťa voči rodičovi, by jej príjmové a majetkové pomery nepostačovali na krytie peňažných výdavkov spojených s jej primeranou výživou. Obmedzila sa len na tvrdenie, že jej príjem v rozhodnom čase pozostával zo starobného dôchodku vo výške 337,10 eur mesačne a jej zdravotný stav bol zhoršený. Tiež nepreukázala, akými konkrétnymi zdravotnými problémami trpela v období predchádzajúcom výzve na vrátenie daru a aké mala s tým spojené výdavky. Z výpovede svedka G. U. (jej manžela) vyplynulo, že spoločne poberajú starobné dôchodky v sume 825,10 eur mesačne, ktorá suma im postačuje na krytie výdavkov spojených so zabezpečením ich životných potrieb. V rozhodnom čase býval v spoločnej domácnosti so žalobkyňou a jej manželom aj syn T., ktorý mal povinnosť podieľať sa na výdavkoch spojených s užívaním predmetného domu. Okrem vlastníctva rodinného domu súp. č. X, v ktorom bývali rodičia žalovaného, bola žalobkyňa vlastníkom aj ďalšej nehnuteľnosti - rodinného domu súp. č. XXX, ktorú v priebehu sporu previedla na svojho syna T.. Súčasne súd prihliadol aj na vyživovaciu povinnosť žalovaného k svojim dvom deťom, ktorá má prednosť pred ostatnými vyživovacími povinnosťami žalovaného, pričom v konaní bola zistená výška príjmu žalovaného v sume 750 eur brutto mesačne. Ako dôvod na vrátenie daru žalobkyňa neuviedla neposkytnutie inej ako finančnej podpory. Súd však na margo argumentácie žalobkyne produkovanej v spore poukázal na jej výpoveď, že v prípade potreby s odvozom k lekárovi ju odviezol buď manžel alebo syn T.. Priamo uviedla, že od žalovaného by potrebovala len, aby jej vrátil sporné pozemky. Manžel žalobkyne uviedol, že žalovaný im poskytol pomoc asi pred 6-timi rokmi, keď sa im pokazila v dome elektrina a následne už od neho pomoc nežiadali. Žalobkyňa tak zásadne nekonkretizovala, na akú pomoc od žalovaného bola odkázaná, ktorú jej on neposkytoval. Súd dospel k záveru, že neposkytnutie finančnej podpory na liečebné náklady daryne, nebolo možné považovať za správanie, ktorým by žalovaný hrubo porušoval dobré mravy.

6. Pokiaľ žalobkyňa ako dôvod na vrátenie daru uviedla nezáujem žalovaného o daryňu a jej zdravotný stav, súd poukázal na dlhodobé narušenie vzájomných vzťahov medzi stranami sporu, ktoré predchádzalo výzve žalobkyne na vrátenie daru - nestretávali sa a komunikovali viac-menej len prostredníctvom občasných telefonátov a sms správ. Žalovaný skutočne aktívne neprejavil záujem o informácie o zdravotnom stave žalobkyne, ktorá ho sama ani o tomto preukázateľne neinformovala. Rovnako žalobkyňu nenavštívil ani pri príležitosti jej alebo iných sviatkov, takúto snahu však neprejavovala vo vzťahu k žalovanému a jeho rodine ani žalobkyňa. Žalobkyňa narušenie vzťahov pripisovala nevďaku a nezáujmu zo strany žalovaného, žalovaný zasa majetkovým nárokom, či už zo strany žalobkyne alebo jeho brata T., konkrétne ich požiadavke o spätný prevod sporných pozemkov na žalobkyňu, resp. založenie týchto nehnuteľností ako zábezpeky pre hypotekárny úver a nechote nahraďiť mu vložené investície do domu súp. č. XXX situovanom na jednom zo sporných pozemkov. Súd vychádzajúc zo zásady vzájomnosti nepovažoval správanie sa žalovaného za správanie, svojou intenzitou hrubo porušujúce dobré mravy. Pokiaľ žalobkyňa namietala nezáujem žalovaného o ňu v čase jej jubileí, prípadne iných rodinných príležitostí alebo sviatkov, súd odkázal na právny záver vyslovený NS SR v rozsudku sp. zn. 2Cdo 81/97 zo dňa 30.01.1998. Pokiaľ aj žalobkyňa v ďalšom priebehu konania produkovala skutkové tvrdenia o inom hrubom správaní sa žalovaného voči nej spočívajúceho v

hrubých urážkach, táto argumentácia ostala len v rovine nepreukázaných skutkových tvrdení popretých žalovaným.

7. Z vykonaného rozsiahleho dokazovania vo veci súd prvej inštancie nadobudol presvedčenie, že žalobkyňa v danom prípade konala účelovo, v snahe opätovne nadobudnúť sporné pozemky, čomu nasvedčovala aj výpoveď svedka - jej manžela, že sporné pozemky sú pre nich dôležité, keďže tvoria súčasť ich záhrady, ktorú užívajú, ako aj prístupovú cestu na verejnú komunikáciu a na jednom z nich sa nachádza rodinný dom súp. č. XXX aktuálne vo vlastníctve syna T..

8. Vychádzajúc z uvedeného súd konštatoval, že nedošlo k naplneniu hypotézy právnej normy obsiahnutej v cit. ust. § 630 OZ, t.j. žalobkyni nevzniklo právo na vrátenie predmetu daru, a v dôsledku nedostatku vecnej legitímácie žalobkyne žalobu v celom rozsahu zamietol.

9. Následne už nevykonával dôkazy navrhnuté žalobkyňou na preukázanie zdravotného stavu jej manžela (otca žalovaného), pretože neposkytnutie pomoci otcovi nebol uvedený ako dôvod na vrátenie daru vo výzve z 15.02.2016. Nevykonával ani výsluch svedkyne JUDr. Veroniky Nozar Jakubíkovej, ktorá mohla predložiť súdu len sprostredkované informácie ohľadom správania sa žalovaného k žalobkyni, ktoré sa dozvedela priamo od žalobkyne pri konzultácii v advokátskej kancelárii v roku 2013, teda informácii bez relevantnej výpovednej hodnoty.

10. Na rozhodnutie o trovách konania súd aplikoval ust. § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP. Vzhľadom na plný úspech žalovaného v spore mu priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom.

11. Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podala riadne a včas odvolanie žalobkyňa z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhla zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie a jej žalobe v plnom rozsahu vyhovieť. Odvolateľka namietala, že žalovaný v priebehu konania účinne nepoprel významné skutkové tvrdenia žalobkyne pre spor. Za takéto nesporné skutočnosti považovala najmä: uzatvorenie darovacej zmluvy medzi stranami sporu dňa 22. mája 1998, finančnú a osobnú pomoc rodičov žalovanému pri prestavbe jeho rodinného domu v N. S., žiadosť o právnu radu vo veci vrátenia daru, písomné oslovenie žalovaného zo dňa 08.09.2015 a žiadosť žalobkyne o úhradu daní z nehnuteľností a finančnú podporu, uhradenie dane žalobkyňou, neposkytnutie finančnej podpory žalobkyni, skutočnosti, že žalovaný s nimi nekomunikuje, neposkytuje im pomoc v starobe a chorobe, žalobkyňa nikdy nezaviezol do nemocnice, žalovaný žalobkyni vulgárne nadáva, žalobkyňa má vážne zdravotné problémy, je starobnou dôchodkyňou s výškou dôchodku 345,40 eur mesačne a jej mesačné výdavky sú vo výške 400 eur mesačne a vzťahy medzi žalobkyňou a žalovaným nie sú usporiadané najmenej od roku 2014. Z dôvodu nepopretia uvedených skutkových tvrdení konanie žalovaného nemožno vyhodnotiť inak ako porušenie dobrých mravov, ktoré zakladá nárok na vrátenie daru. Preto nesúhlasila so záverom súdu prvej inštancie, že zo strany žalovaného nedošlo k hrubému porušeniu dobrých mravov. Mala za to, že správanie sa žalovaného voči žalobkyni ako k matke ako aj k daryni je doposiaľ hrubo porušujúcim dobré mravy. Takéto správanie nevyžaduje ani úmyselné správanie ani spáchanie trestného činu voči dotknutej osobe. Môže spočívať aj v nebanlivostnom správaní, ktoré môže byť realizované aj opomenutím alebo strpením (ignorovanie žiadosti o pomoc v prípade zdravotných problémov). Takéhoto opomenutia sa žalovaný nesporne dlhodobo dopúšťal. Je osobou vysokého veku s vážnymi zdravotnými problémami, výdavkami (400 eur mesačne) prevyšujúcimi jej príjmy (dôchodok vo výške 345,40 eur), a tak osobou odkázanou na pomoc ostatných. Záver súdu o tom, že jej manžel sa na pojednávaní (22. mája 2018) vyjadril, že ich dôchodky postačujú na krytie výdavkov spojených so zabezpečením ich životných potrieb, nemá celkom oporu v obsahu zápisnice a citovala vetu: „Vystačili by sme si, uskromnili by sme sa, v živote som si nič dobré nedovolil a teraz si rovnako nedovoliť.“ Ide o hypotetickú odpoveď na položenú otázku, z ktorej nevyplýva, že dôchodok im postačuje, ale to, že ak by nemali podporu syna T., vystačili by si, uskromnili by sa. Žalobkyňa a jej manžel však majú nárok na primeranú výživu. Nestotožnila sa ani so záverom súdu, že má k dispozícii manžela a syna, ktorí ju v prípade potreby môžu zaviesť do nemocnice, pretože jej manžel je tiež odkázaný na pomoc ostatných. Pomoc od syna T. nezbavuje povinností ďalších dvoch detí postarať sa o svojich rodičov. Žalovaný, naopak, už niekoľko rokov nekomunikuje so žalobkyňou, nijakým spôsobom jej nepomáha, finančne jej neprispieva, správa sa k nej vulgárne a urážlivo. Ďalej žalobkyňa zdôraznila hodnovernosť a výpovednú hodnotu svedkov vypovedajúcich v jej prospech, ako osôb priamo účastných

situácii, o ktorých vypovedali (výpovede svedkov G. U. - manželky syna T., ako aj jej syna T.), na rozdiel od svedkov na strane žalovaného a ich sprostredkovaných tvrdení o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli od žalovaného. Záver súdu, že po narušení vzťahov bol nezáujem na oboch stranách vzájomný, nemení nič na tom, že povinnosťou neporušovať hrubo dobré mravy je zákonom zaviazaný žalovaný a nie žalobkyňa. Žalobkyňa požaduje od žalovaného pomoc v starobe a chorobe, ktorú by jej mal žalovaný poskytnúť bez ohľadu na to, či mu žalobkyňa niečo darovala alebo nie. Súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec aj v otázke trov konania, keď neaplikoval ustanovenie § 257 CSP aj napriek existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa týkajúcich sa veku žalovanej, zdravotného stavu a majetkových pomerov, na ktoré v konaní poukazovala. V súdnom konaní bola oslobodená od súdnych poplatkov a v žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov sú podrobne rozpisané jej majetkové pomery. Celý mesačný príjem žalobkyňa minie na lieky. Závažnosť jej sociálnej situácie preto predstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa. Za dôvod hodný osobitného zreteľa považovala aj príbuzenský vzťah medzi stranami sporu. Vzhľadom na sociálny aspekt by žalobkyňa iba s veľkými ťažkosťami dokázala uhradiť žalovanému trovy konania v plnej výške.

12. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v celom rozsahu potvrdiť a žalobkyni uložiť povinnosť nahradiť mu trovy odvolacieho konania v plnej výške. Žalobkyňa len formálne za odvolací dôvod označila nesprávne právne posúdenie veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP), avšak v odvolaní tento bližšie nekonkretizovala. Z obsahu vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie napadla z dôvodu, že súd z vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a tieto dôkazy vyhodnotil v neprospech žalobkyne. Okolnosti uvádzané žalobkyňou v odvolaní sú subjektívne vyňaté z kontextu obsahu súdneho spisu a nezodpovedajú skutkovému stavu veci a vykonaným dôkazom. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu hodnotil súd dôkazy jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti, s prihliadnutím na všetko, čo vyšlo počas konania najavo a svoj záver, že žalovaný sa nedopustil voči žalobkyni konania hrubo narušajúce dobré mravy, odôvodnil v odsekoch 36. až 38. rozsudku, pričom nezanedbateľný je záver aj v odseku 40. rozsudku. Právne závery súdu sa opierajú o všeobecnú judikatúru v obdobných veciach. Zo zisteného skutkového stavu jednoznačne vyplýva zastretý majetkový motív žalobkyne získať darované pozemky späť pre syna T.. Zopakoval dôvod, ktorý viedol ešte v roku 2014 k zhoršeniu rodinných vzťahov. Čo sa týka zhoršenia zdravotného stavu žalobkyne, takúto skutočnosť nikdy žalovanému neuviedla a nežiadala o poskytnutie pomoci, resp. starostlivosti s tým súvisiacej, inak by žalovaný takúto pomoc v prípade potreby poskytol. V konaní bolo preukázané, že všetky náklady súvisiace s údržbou, ako aj náklady za spotrebu vody, tepla, elektrickej energie uhrádzal syn T., ktorý žil v spoločnej domácnosti so svojimi rodičmi. Bola preukázaná výška dôchodkov žalobkyne a jej manžela, ako aj príjem žalovaného, z ktorého uspokojoval potreby svojej rodiny, vrátane dvoch maloletých detí. Žalobkyňa v konaní nepreukázala, aká bola jej výška mesačných liečebných nákladov. Sama uviedla, že nepotrebovala žiadnu pomoc od žalovaného, len aby jej vrátil pozemok. Poukázal aj na výpoveď manžela žalobkyne, že finančnú pomoc od žalovaného nežiadali, postačoval im dôchodok a v roku 2017 predali rodinný dom synovi T. a z tohto dôvodu sú s manželom finančne zabezpečení. Až do vzniku sporu žalovaný nemal vedomosť o výške dane za sporné pozemky (ročne v sume 1,97 eur). Po zistení tejto skutočnosti celkovú sumu 11,05 eur žalobkyni ihneď poukázal. Argumentoval aj výpoveďou svedkyne F. (sestry žalobkyne). Z tejto výpovede vyplynulo, že žalobkyňa v minulosti viedla majetkový spor aj so svojim otcom ohľadne prevodu rodičovského domu, z ktorého bol nakoniec otec nútený sa odsťahovať a pre majetkový motív žalobkyne došlo k rozporom medzi žalobkyňou a jej dcérou H.. V priebehu konania previedla na syna T. rodinný dom č. X v X. a rodinný dom v X. súp. č. XXX, stojaci na darovaných pozemkoch, ako aj všetky pozemky jej patriace. Za nepodstatný odvolací dôvod označil námietku voči výroku o trovách konania. Zo zisteného skutkového stavu nevyplýva, že by existovali dôvody hodné osobitného zreteľa v prospech žalobkyne. V kontexte dôvodov, ktoré sa posudzujú ako dôvody hodné osobitného zreteľa, poukázal najmä na majetkový motív, ktorý viedol žalobkyňu k podaniu žalobného návrhu zastretého tvrdením o hrubom porušovaní dobrých mravov zo strany žalovaného. Okolnosť oslobodenia od súdnych poplatkov podľa súdnej praxe nezakladá dôvod pre použitie ustanovenia § 257 CSP a v tejto súvislosti dodal, že žalobkyňa nepožiadala súd ani centrum právnej pomoci o právnu pomoc.

13. V odvolacej replike žalobkyňa zotrvala na dôvodoch svojho odvolania a negovala tvrdený majetkový motív, ktorý ju podľa žalovaného viedol k sporu. Naopak tento majetkový motív svedčí skôr žalovanému, ktorý po doručení rozsudku za prítomnosti právneho zástupcu rokovo so synom žalobkyne a ponúkol mu sporné pozemky na predaj za 4.600 eur, zo sumy ktorej malo pripadnúť 2.000 eur na pozemky a 2.600 eur na ním tvrdené vzniknuté trovy právneho zastúpenia v prebiehajúcom súdnom konaní.

Poprela tvrdenia žalovaného vo vyjadrení k odvolaniu. Dodala, že náklady a energie v rodinnom dome začal realizovať jej syn T. až začiatkom roku 2018 a odmietnutie pomoci od žalovaného sa vzťahovalo na súčasnosť, kedy už žalobkyňa skutočne nemá ďalej záujem, aby jej žalovaný pomáhal. Žalovaný neposkytol pomoc ani svojmu otcovi. Žalovaná zotrvala aj na svojej odvolacej argumentácii týkajúcej sa rozhodnutia o trovách konania.

14. V odvolacej duplike žalovaný poukázal, že od samého vzniku sporu navrhoval dohodu o vrátení daru za predpokladu, že mu budú vrátené jeho investície do domu vo výške 2.000 eur. Po vydaní rozsudku vo veci pri vzájomnom rokovaní bol T. U. ochotný za sporné pozemky zaplatiť kúpnu cenu 1.000 eur. V tejto súvislosti sa riešila aj otázka doterajších trov konania, ku ktorým bola žalobkyňa zaviazaná, právnym zástupcom vyčíslené na sumu 2.600 eur, ktoré odmietol za žalobkyňu zaplatiť. Ohľadom aplikácie § 257 CSP vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania zotrval na doterajšej argumentácii a tvrdenie žalobkyne, že nemá dostatok finančných prostriedkov ani na úhradu liekov, považoval za účelové, nakoľko za celý čas prvoinštančného konania žalobkyňa nešpecifikovala, aké sú jej mesačné náklady na lieky. Žalovaný nezavinil vznik sporu, v tomto len bránil svoje práva a plnil procesné povinnosti. Zo zisteného skutkového stavu a majetkových pomerov účastníkov je zrejmé, že nepriznanie náhrady trov konania žalovanému by nepriaznivo zasiahlo do jeho majetkovej sféry.

15. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania (§ 379 CSP a § 380 CSP) a bez nariadenia pojednávania (postupom podľa § 219 ods. 3 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1 CSP v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

16. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň poukazuje aj krajský súd. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Takýto postup je v súlade s judikatúrou Ústavného súdu SR, v zmysle ktorej odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (pozri napr. III. ÚS 78/05, II. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09).

17. Na doplnenie považoval odvolací súd za nevyhnutné reagovať na odvolaciu argumentáciu žalobkyne formulovanú v jej opravnom prostriedku.

18. S ohľadom k obsahu podaného odvolania je zrejmé, že odvolateľka sa nestotožnila so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie tak, ako boli prezentované v odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

19. Primárne odvolací súd zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bola strana pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí ani právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania, rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdov (§ 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Odvolacie námietky žalobkyne k spôsobu vyhodnotenia dokazovania okresným súdom z uvedených dôvodov krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné. Prvoinštančný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, z akých dôvodov žalobe žalobkyne nevyhovelo a ku svojim záverom dospel v kontexte všetkých ostatných vykonaných dôkazov.

20. V zmysle ust. § 630 Občianskeho zákonníka sa darca môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

21. V tomto ustanovení zákona je upravený osobitný spôsob zániku darovacieho vzťahu, ku ktorému dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu voči obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním k darcovi alebo členom jeho rodiny. Za členov rodiny darcu treba považovať predovšetkým jeho manžela, rodičov a deti a spravidla tiež ostatných príbuzných v priamom rade, ako aj súrodencov, výnimočne aj ďalšie osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, pokiaľ by darca ich ujmu dôvodne počítaval ako vlastnú ujmu (R 88/1998).

22. Právo darcu domáhať sa vrátenia daru vzniká darcovi okamihom správania obdarovaného, ktoré naplňuje znaky uvedené v § 630 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ darca toto právo realizuje, zaniká darovací vzťah momentom, keď prejav vôle darcu (výzva na vrátenie daru zo dňa 15.02.2016) došiel obdarovanému.

23. Ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka teda umožňuje vyvodiť zodpovednosť za porušenie morálnych pravidiel správania - súhrnu určitých historicky nemenných a všeobecne v spoločnosti akceptovaných noriem etiky, morálky a mravnosti. Vrátenie daru možno považovať za sankciu, ktorou darca postihuje obdarovaného za jeho správanie hrubo porušujúce tieto morálne pravidlá. Uvedené ustanovenie, ktoré za relevantné označuje len správanie obdarovaného, nemožno rozširujúcim spôsobom vykladať tak, že sa ním majú postihnúť aj dôsledky správania iných osôb ako obdarovaného, hoci i jemu blízkych (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 63/2004).

24. Právo darcu na vrátenie daru nezakladá každé negatívne správanie sa obdarovaného voči darcovi. Toto právo nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov obdarovaným (R 31/1999). Predpokladom vrátenia daru je len také negatívne správanie sa obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky významné okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. O také správanie ide spravidla v prípade porušenia dobrých mravov spôsobom vyznačujúcim sa značnou intenzitou alebo sústavnosťou (opakovanosťou), pričom jeho vonkajším prejavom môžu byť fyzické násilie, hrubé urážky, neposkytnutie potrebnej pomoci, hrubý nezáujem a pod. V súlade s § 630 Občianskeho zákonníka možno za právne relevantné považovať len také správanie sa obdarovaného, ktoré sa objektívne prejavilo, pritom nie je rozhodujúci subjektívny pocit a úsudok darcu (R 61/1997). Pri posudzovaní správania obdarovaného treba vziať do úvahy a hodnotiť i správanie samotného darcu v tom zmysle, či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu (princíp vzájomnosti). Uplatnenie princípu vzájomnosti znamená, že pri skúmaní určitého správania obdarovaného z hľadiska, či vykazuje znaky hrubého porušenia dobrých mravov, sa vezme na zreteľ tiež správanie darcu za účelom posúdenia, či on sám sa nespráva alebo nesprával voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru, lebo následnú (darcom vyvolanú) reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Výnimkou by však bolo také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 108/2007).

25. Je potrebné zdôrazniť, že nepochybne po uzavretí darovacej zmluvy má obdarovaný všetky práva ako každý iný vlastník. Napriek všetkému však v danom prípade právny vzťah medzi darcom a obdarovaným existuje. Jednak je daný dikciou zákona a spravidla býva obsiahnutý v darovacej zmluve klauzulou, kedy obdarovaný berie na vedomie, že darca sa môže domáhať vrátenia daru, pokiaľ by sa obdarovaný voči nemu či členom jeho rodiny dopustil konania, ktoré by bolo hrubým porušením dobrých mravov. Právny vzťah medzi darcom a obdarovaným je teda daný tým, že obdarovaný sa nemôže voči darcovi chovať „nemravné“ a berie na vedomie, že pokiaľ by tak učinil, stačí jednostranný úkon darcu a vlastníctvo darcu k darovanej veci sa obnoví s účinkami ex nunc.

26. Na základe ustálenej súdnej praxe k dotknutej problematike (vrátenia daru), na ktorú odvolací súd vyššie poukázal a skutkového stavu veci zisteného súdom prvej inštancie v aktuálne prejednávanej veci, odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v konaní nebolo zistené a preukázané také správanie žalovaného (obdarovaného) k žalobkyni (darykyni), ktoré by bolo možné kvalifikovať ako hrubo odporujúce dobrým mravom, prípadne by bolo v zrejmom nepomere k negatívne správaniu samotnej darykyně voči obdarovanému. V danom prípade išlo o vzájomné dlhodobé ochladenie vzťahov, bez prejavu minimálnej bežnej kvality úrovne príbuzenského vzťahu - matka - syn navonok, vzájomnou

komunikáciou, bezprostredným záujmom o základné hodnoty života, resp. záujmu o upevnenie a udržanie blízkych rodinných vzťahov.

27. Žalobkyňa v podanom odvolaní poskytla súdu len subjektívne zhodnotenie vykonaného dokazovania súdnej veci bez vytknutia akéhokoľvek procesného pochybenia súdu majúceho vplyv na správnosť skutkových alebo právnych záverov. Súd prvej inštancie vzhľadom na jednostranný právny úkon žalobkyne na vrátenie daru - obsah výzvy darkyne zo dňa 15.02.2016 a dôvodov v nej uvedených - správne stanovil rozsah a obsah dokazovania pre vec významných skutočností, tieto vykonal a rešpektujúc zásadu hodnotenia dôkazov (§ 191 CSP) tieto aj správne vyhodnotil. Inak povedané už viackrát opakovaná výzva na vrátenie daru limitovala súd v rámci procesu dokazovania. Bez ohľadu na rozsah následne žalobkyňou tvrdených skutočností o negatívnom správaní žalovaného voči nej (napr. vulgárne nadávky) resp. členom jej rodiny (neposkytnutie pomoci žalovaným aj jeho otcovi) vo výzve nezahrnutých, tieto sa nestali právne významnými skutočnosťami pre toto konanie. Okresný súd vykonal správnu selekciu právne významných a právne nevýznamných skutočností pre rozhodnutie o uplatnenom nároku. Nie je preto možné súhlasiť, že suma vymenovaných skutočností označených žalobkyňou v odvolaní bola významná pre záver rozhodnutia súdu vo veci a súčasne, že tieto skutočnosti boli nesporné. Žalovaný účinne poprel skutkové tvrdenia žalobkyne týkajúce sa jeho konania označeného žalobkyňou za hrubo porušujúce dobré mravy tým, že predložil súdu vlastné skutkové tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, ktoré sa stali predmetom dokazovania a následne aplikácie na vec sa vzťahujúcej právnej normy (§ 630 OZ). Súd prvej inštancie interpretoval ust. § 151 CSP v súlade so zásadou spravodlivej a účinnej ochrany práv, čl. 2 a čl. 5 CSP. Na tomto základe okresný súd vyvodil správny záver, že dôvody vrátenia daru, t.j. negatívne správanie žalovaného opísané žalobkyňou vo výzve v kontexte vykonaného dokazovania nebolo možné považovať za správanie hrubo porušujúce dobré mravy a to aj s poukazom na ustálenú judikatúru vzťahujúcu sa na súdenú vec. V dôsledku uvedeného správne konštatoval, že nedošlo k vzniku práva žalobkyne voči žalovanému na vrátenie predmetu daru a žalobu v celom rozsahu zamietol. S takýmto záverom sa stotožnil aj odvolací súd a odvolacie námietky žalobkyne považoval v tomto smere za nedôvodné.

28. Pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách konania odvolateľka namietala nesprávne právne posúdenie, keď pri tomto rozhodovaní súd vychádzal výlučne zo zásady úspechu (§ 255 CSP) a nevyužil zákonom poskytnutú možnosť prihliadnuť na dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP). Apelovala, že je osobou vysokého veku, so zdravotnými problémami, jediným jej príjmom je dôchodok, s mesačnými výdavkami prevyšujúcimi jej príjem a pre toto konanie bola oslobodená od súdnych poplatkov na základe žiadosti, v ktorej poskytla súdu prehľad o svojich majetkových pomeroch. Sociálne dôvody jej tak neumožňujú platiť trovy konania.

29. Nepriznanie trov konania úspešnej strane je výnimočné, a to za predpokladu existencie dôvodov osobitného zreteľa (§ 257 CSP). Toto zákonné ustanovenie dopadá na toho účastníka, ktorý by inak mal právo na náhradu trov konania. Účelom tohto zákonného ustanovenia je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného absolučného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom v medziach stanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru o náhrade trov konania, než by plynul z použitia všeobecných zásad náhrady trov konania. Zákon vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. V takýchto prípadoch súd zohľadňuje osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch strán sporu, prihliada na postoj subjektov v konaní a prípadne iné okolnosti a môže dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnej strane alebo o nepriznaní čiastočnom, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa.

30. Jednou zo skupín prípadov, v ktorých aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy, sú prípady charakteristické sociálnym aspektom, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď povinný nemôže uhradiť náhradu trov konania z dôvodov, ktoré sám nezavinil, alebo ich môže uhradiť len s veľkými ťažkosťami. V takýchto prípadoch súd zohľadňuje osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch strán sporu, prihliada na postoj subjektov v konaní, teda nielen toho, koho by postihovala povinnosť nahradiť trovy, ale aj toho, ktorého majetková sféra by bola použitím výnimočného ustanovenia dotknutá. Do úvahy treba brať tiež také okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde. Nie každú okolnosť, ktorá by

aj bola príčinou sporu, však možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by inak úspešnej strane sporu súd náhradu trov konania nepriznal.

31. Vychádzajúc z vyššie uvedených zákonných kritérií pre aplikáciu ust. § 257 CSP a žalobkyňou tvrdených skutočností dospel odvolací súd k záveru, že v danom prípade tieto nepredstavujú výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. Paušálne nemôže súd za takýto dôvod vyhodnotiť dôchodkový vek žalobkyne, ňou tvrdený zlý zdravotný stav bez preukázania, že ide o vážny stav (napr. akútny, chronický, s odkázanosťou na pomoc inej osoby a pod.) s dopadom na jej finančnú sféru. Takýto prístup by negoval základné zákonné pravidlo výnimčnosti jeho aplikácie. Výnimčnosť týchto okolností je daná práve ich závažnosťou, ojedinelosťou a zásadným zásahom do životnej úrovne osoby dovolávajúcej sa aplikácie tohto ustanovenia. V danom prípade nemal súd takéto skutočnosti preukázané. Z hľadiska úplného objektívneho posúdenia pomerov žalobkyne pre rozhodnutie o aplikácii ust. § 257 CSP odvolací súd prihliadol aj na skutočnosti, ktoré boli rozhodujúce pre meritórne rozhodnutie (v konaní nebola preukázaná odkázanosť žalobkyne na pomoc žalovaného a v tejto súvislosti boli hodnotené aj príjmové a majetkové pomery žalobkyne a jej manžela, ako aj správanie žalobkyne, ktorá počas konania nesporne previedla nehnuteľnosť vo svojom vlastníctve na syna T.) a aj tieto okolnosti vyhodnotil odvolací súd v neprospech aplikácie ust. § 257 CSP. V tejto súvislosti nemôže ako dôvod osobitného zreteľa obstať ani príbuzenský pomer medzi stranami sporu bez ďalšieho. Za takúto skutočnosť nemohol súd považovať ani priznané oslobodenie žalobkyne od súdnych poplatkov (napr. uznesenie NS SR z 13.10.2010, sp. zn. 2 Obo 89/2010). Rozhodovanie o poplatkovej povinnosti je späté primárne s realizáciou práva strany sporu na súdnu ochranu. V zásade nemožno vylúčiť, že v priebehu konania, môže súd pokiaľ to majetkové pomery žiadateľa v priebehu konania umožnia, takéto rozhodnutie zrušiť a opätovne rozhodnúť o poplatkovej povinnosti, a z tohto dôvodu nemôže byť táto okolnosť zodpovedným kritériom pre posúdenie aplikácie ust. § 257 CSP. V konečnom dôsledku rozhodnutie o nepriznaní trov konania úspešnej strane sporu nesmie negatívnym spôsobom zasiahnuť do jej majetkovej sféry, čo by vzhľadom na zistenia na strane žalovaného (výška príjmu, vyživovacia povinnosť k deťom) nebola splnená. Sociálny aspekt žalobkyne tak nemohol byť dôvodom pre aplikáciu ust. § 257 CSP a odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie aj vo výroku o trovách konania ako výroku závislého od meritórneho rozhodnutia.

32. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP vychádzajúc zo zásady úspechu plne sa odvolávajúc na východiská, ktoré prezentoval v súvislosti s nepoužitím ust. § 257 CSP vo vzťahu k žalobkyňi na rozhodnutie o trovách prvoinštančného konania, a preto žalovanému ako úspešnej strane sporu priznal proti žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

33. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).